

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg for helse- og velferd	7/14	13.02.2014
Kommunestyret	14/14	24.02.2014

Høring - Reservasjon for fastleger

Vedlegg:
Høringsbrev
Høringsnotat

Saksdokumenter (ikke vedlagt)

Abortloven

Saksopplysninger

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet en tilføyelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd.

Tilføyelsen skal gi hjemmel til forskrifter om mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død.

Med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død menes først og fremst abort.

Hjemmelen vil imidlertid også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt.

Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Videre foreslår departementet en endring i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd.

Endringen skal gi grunnlag for forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot henvisning til abort.

I høringsnotatet foreslår departementet også endringer i fastlegeforskriften (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordningen i kommunene) og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 843).

Høringsnotatet åpner for at kommuner skal få adgang til å inngå avtaler med fastleger om at disse kan reservere seg av samvittighetsgrunner mot å henvise kvinner til abort.

Fastlegen som reserverer seg må sørge for at kvinner på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag.

Før kommunen kan inngå avtale om reservasjon, må fastlegen dokumentere at han eller hun har inngått en skriftlig avtale med en kollega som forplikter seg til å ta imot og henvise de aktuelle kvinnene.

Fastlegen som har reservert seg skal også informere kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om at de kan henvende seg direkte til sykehuset uten henvisning fra fastlege.

Personer som står på listen til en fastlege som reserverer seg, skal få rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg. Dette skiftet skal ikke regnes som et skifte etter reglene om inntil to skifter per kalenderår. Før kommunen kan inngå en avtale om reservasjon, må den forsikre seg om at det er andre fastleger i nærheten med åpne lister slik at de som ønsker det kan skifte til en fastlege som ikke har reservert seg.

Fastlegen skal informere alle sine eksisterende listeinnbyggere om reservasjonsavtalen straks avtalen er inngått. Kommunen skal sørge for at alle innbyggerne får informasjon om hvilke leger som til enhver tid har reservert seg slik at innbyggerne er kjent med det når de skal velge fastlege. Dette kan for eksempel fremgå av nettsiden for skifte av fastleger – MinFastlege.

Forslagene i denne høringen er en oppfølging av Regjeringens samarbeidsavtale med KrF der partene ble enige om at det skal gis reservasjonsmuligheter for fastleger etter dialog med Den norske legeforening. Avtalen er fulgt opp i Regjeringsplattformen.

Dagens Abortloven av 1975 gir kvinner rett til selvbestemt abort innen utgangen av uke 12 og helsearbeidere i spesialisthelsetjenesten en mulighet til å reservere seg mot handlinger tilknyttet selve abortinngrepet.

Fastlegene har per i dag ingen lovlig mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort. Høringsfrist er satt til 30.04.2014

Høringsnotatet er drøftet i AU (fellesmøte for legene) 06.02.2014 og det er ingen av kommunens 13 fastleger som per i dag ønsker å benytte seg av en eventuell reservasjonsmulighet. Saken er også drøftet i samarbeidsutvalget (møte mellom tillitsvalgte leger og kommunen) 10.02.2014. SU støtter utkast til høringssvar.

Vurdering

Vi har delt opp vurderingen og Malvik kommunes høringssvar i 5 hovedpunkter.

1. Helsetilbud til befolkningen – konsekvenser ved mulighet for reservasjon

En eventuell reservasjonsmulighet for fastleger til å henvise til abort vil ha klart størst konsekvens for pasientene dvs. behandling ift kvinners reproduktive helse.

I høringsnotatet forutsetter man at alle kvinner som kan tenke seg å gjennomføre, eller må gjennomføre en abort, aktivt er i stand til å undersøke om sin fastlege har reservert seg mot henvisning og behandling i tilknytning til abort. I overgangen til reproduktiv alder (14- 16 års alder) vil det da være aktuelt å diskutere og gi informasjon til alle kvinner om å være bevisst sin fastleges offentlige holdning ift lovbestemt rett til abort. Dette pålegger kvinnen/ungdom en byrde som kan ha konsekvenser i en sårbar situasjon, og som vi finner lite ønskelig.

Høringsnotatet overfører ansvaret til den enkelte kvinne/ungdom å aktivt foreta et fastlegebytte dersom det er aktuelt. Det vil også være tydelig på offentlige sider om legen man skifter til har reservert seg eller ikke, derav vil dette kunne gjenspeile årsaken til at kvinnen / ungdommen

bytter fastlege, tross taushetsplikten. Dette kommer i tillegg til belastningen av å være uønsket / usikker gravid og i behov av helsehjelp. En reservasjon mot å henvise til abort medfører ikke automatisk en reservasjon mot å behandle kvinnen i etterkant av en abort.

Konsekvenser av høringsforslaget vil medføre en ekstra belastning på kvinnen, og gjennom dette et svekket helsetilbud til målgruppen. Vi støtter derfor ikke at det åpnes for muligheten til reservasjon for fastleger til å henvise til abort.

2. Kommunalt ansvar å avgjøre om det skal gis reservasjonsrett

Høringsnotat åpner for at den enkelte kommune selv kan avgjøre om den skal gjøre avtaler om reservasjonsrett med leger som er motstandere av abort. Kommunene skal etter de foreslåtte endringene ha mulighet til å inngå slike avtaler, men ingen plikt.

Kommunen har flere muligheter til å trekke en reservasjonsmulighet tilbake (se høringsnotat side 19: Ny § 24 g, forslag til endringer i fastlegeforskriften), dette vil kunne medføre en variasjon og uklarhet i om fastlegen har fått gjennomført sin reservasjonsmulighet eller ikke. Disse legene kan også i perioder når reservasjonsmuligheten er trukket tilbake, få pasienter på sin liste som ikke er klar over legens moralske og etiske holdning til abort. Slik dagens fastlegeordning og tilhørende forskrifter lyder, innebærer dette at fastlegen er ansvarlig for å tilby alle typer allmennlegetjenester til egne listeinnbyggere.

Dette er først og fremst et spørsmål om likt helsetilbud til alle. Det virker svært uheldig at det er opp til den enkelte kommune selv å avgjøre om det skal innvilges reservasjon for enkeltleger. En mulighet for reservasjon, slik høringsnotatet foreslår, kan føre til forskjeller i helsetilbudet for bestemte befolkningsgrupper. Dette mener vi kan stå i strid med kommunens lovmessige plikt til å yte et forsvarlig helsetilbud til alle.

Vi støtter derfor ikke høringsnotatets forslag om spørsmålet om reservasjonsmulighet skal kunne avgjøres av den enkelte kommunen.

3. Konsekvenser for fastleger

Av høringsnotatet fremgår det at fastlegen som har benyttet seg av og fått reservasjonsrett fra å henvise til abort, er pliktig til å henvise til en annen lege som kan henvise. Dette medfører et kompliserende, i verste fall forsinkende, ledd i en allerede lovfestet rett til behandling for kvinnen.

Det er viktig at legenes samvittighetsfrihet avveies mot retten til lovbestemte helsetjenester. Vi mener at dette allerede er godt ivarettatt i gjeldende abortlov. Dagens ordning innebærer at fastlegen skal informere om gjeldende helsetilbud, og sammen med pasienten underskrive en «begjæring om svangerskapsavbrudd». Det innebærer ikke at legen skal anbefale abort. Konsekvenser for fastleger som ikke reserverer seg, er at de innen neste virkedag må rydde plass til å ta i mot pasienter fra kolleger som har reservert seg.

Dette kan medføre at det blir mindre tid til egne listepasienter, og en større arbeidsbelastning på legen uten reservasjon. Dette mener vi er uheldig.

4. Uklarhet mht hva som omfattes av muligheten for reservasjon

Høringsnotatet åpner for at fastlegene skal ha mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort men også implisitt aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli innført i Norge.

I høringsnotatet er det under pkt 7. ”Merknader til endringene i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient – og brukerrettighetsloven” upresist ift hva reservasjonsmuligheten skal gjelde.

Det står ” først og fremst abort” i stedet for ”kun abort”.

Det bemerkes at det i høringsnotatet er innlemmet at en endring i helse- og omsorgsloven § 3-2 tredje ledd også eventuelt vil omfatte mulighet til å reservere seg mot å utføre aktiv dødshjelp. Dersom aktiv dødshjelp blir innført i Norge er vi usikre på om dette skal være fastlegens naturlige oppgave, eller selvvalgt kompetansefelt.

Det er imidlertid presisert at reservasjonsmuligheten ikke skal gjelde prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Ovennevnte vurderer vi som en svakhet ved høringsnotatet. Dette åpner for andre reservasjonsmuligheter som etter vår mening ikke er belyst grundig nok, eksempelvis aktiv dødshjelp.

5. Øvrige konsekvenser

I små kommuner kan det kunne oppstå en situasjon med mange reservasjonsleger og lang reisevei til fastlege som ikke har reservert. Det fremgår ikke av høringsnotatet eventuelt hvem som skal dekke reiseutgifter til kvinnen som må oppsøke en annen lege for henvisning til abort. Dette vurderes spesielt aktuelt i distriktene der det ofte er lange reiseavstander for å komme til fastlegen.

Åpning for reservasjonsmulighet vil dessuten medføre noe økt administrasjon fra kommunens side. Regjeringa vedgår også selv at ordningen vil medføre merkostnader for kommunene.

Dette mener vi står i sterk kontrast til målsettingen om mindre byråkrati og forenkling i forvaltningen.

Konklusjon:

Ved å overføre ansvaret for reservasjonsmuligheten til kommunene vil man kunne få et ulikt helsetilbud til kvinner som søker abort og dette vurderes svært uheldig. En slik ordning vil utvilsomt virke stigmatiserende på en del kvinner som allerede befinner seg i en vanskelig situasjon. Malvik kommune støtter derfor ikke at det åpnes for mulighet for reservasjon for fastleger, samt at et slikt prinsipielt spørsmål skal avgjøres i den enkelte kommune.

Rådmannens innstilling

Fremlagte høringsforslag vedr reservasjonsordning for fastleger, støttes.

Behandling i Utvalg for helse- og velferd - 13.02.2014

Rådmann fremmet følgende endringsforslag:

Ny Konklusjon:

Følgende punkter er ikke godt nok belyst i høringsnotatet:

-Det fremkommer ikke klart at kvinner som søker abort kan ta direkte kontakt med sykehuset for svangerskapsavbrudd uavhengig av svangerskapslengde

-Det skilles ikke på reservasjon for henvisning til abort før eller etter svangerskapsuke 12.

-Problematikken omkring reservasjonsmulighet ved aktiv dødshjelp er ikke belyst i høringsnotatet, og bør behandles som en egen sak.

- *Reservasjonsmulighet for fastleger vil kunne medføre en ekstra belastning på kvinnen, og gjennom dette et svekket helsetilbud til målgruppen. Vi støtter derfor ikke at det åpnes for muligheten til reservasjon for fastleger til å henvise til abort.*
- *Ved å overføre ansvaret for reservasjonsmuligheten til kommunene, vil man kunne få et ulikt helsetilbud til kvinner som søker abort. Dette vurderes svært uheldig. Vi støtter derfor ikke høringsnotatets forslag om at spørsmålet om reservasjonsmulighet skal kunne avgjøres av den enkelte kommunen.*

Rådmannens innstilling:

Rådmannens høringsforslag vedr reservasjonsordning for fastleger, støttes.

Votering:

Endringsforslaget fra rådmann ble vedtatt mot 1 stemme.

Innstilling til kommunestyret fra Utvalg for helse- og velferd - 13.02.2014

Ny Konklusjon:

Følgende punkter er ikke godt nok belyst i høringsnotatet:

- Det fremkommer ikke klart at kvinner som søker abort kan ta direkte kontakt med sykehuset for svangerskapsavbrudd uavhengig av svangerskapslengde
- Det skilles ikke på reservasjon for henvisning til abort før eller etter svangerskapsuke 12.
- Problematikken omkring reservasjonsmulighet ved aktiv dødshjelp er ikke belyst i høringsnotatet, og bør behandles som en egen sak.

- Reservasjonsmulighet for fastleger vil kunne medføre en ekstra belastning på kvinnen, og gjennom dette et svekket helsetilbud til målgruppen. Vi støtter derfor ikke at det åpnes for muligheten til reservasjon for fastleger til å henvise til abort.

- Ved å overføre ansvaret for reservasjonsmuligheten til kommunene, vil man kunne få et ulikt helsetilbud til kvinner som søker abort. Dette vurderes svært uheldig. Vi støtter derfor ikke høringsnotatets forslag om at spørsmålet om reservasjonsmulighet skal kunne avgjøres av den enkelte kommunen.

Rådmannens innstilling:

Rådmannens høringsforslag vedr reservasjonsordning for fastleger, støttes.

Behandling i Kommunestyret - 24.02.2014

Per Walseth, H, fremmet følgende endringsforslag:

” Malvik kommune mener at dette er en sak for Stortinget og ikke en sak for den enkelte kommune. ”

Votering:

Endringsforslaget fra Per Walseth ble satt opp innstillingen.
Walseth sitt forslag falt med 13 mot 18 stemmer.

Vedtak i Kommunestyret - 24.02.2014

Følgende punkter er ikke godt nok belyst i høringsnotatet:

- Det fremkommer ikke klart at kvinner som søker abort kan ta direkte kontakt med sykehuset for svangerskapsavbrudd uavhengig av svangerskapslengde
- Det skilles ikke på reservasjon for henvisning til abort før eller etter svangerskapsuke 12.
- Problematikken omkring reservasjonsmulighet ved aktiv dødshjelp er ikke belyst i høringsnotatet, og bør behandles som en egen sak.

- Reservasjonsmulighet for fastleger vil kunne medføre en ekstra belastning på kvinnen, og gjennom dette et svekket helsetilbud til målgruppen. Vi støtter derfor ikke at det åpnes for muligheten til reservasjon for fastleger til å henvise til abort.

- Ved å overføre ansvaret for reservasjonsmuligheten til kommunene, vil man kunne få et ulikt helsetilbud til kvinner som søker abort. Dette vurderes svært uheldig.

Vi støtter derfor ikke høringsnotatets forslag om at spørsmålet om reservasjonsmulighet skal kunne avgjøres av den enkelte kommunen.

Rådmannens høringsforslag vedr reservasjonsordning for fastleger, støttes